

langt fra — er der dog kommet en saadan Udvikling, at der er en overordentlig betydelig Fremgang, hvor Talen er om at finde og vælge de Enkelte, som kunne gjøre Fuldbest. Jeg siger, at som Forholdene nu ere, er Ordningen for Amtsraadets Vedkommende en urimelig Tilsidejættelse, først af Befolkningen i Amtsraadskredsen i Almindelighed og dernæst ved den sidste Bestemmelse om den privilegerede Valgklasse en Tilsidejættelse af den særlige Bøndestands Indflydelse paa Amtets Anliggender. Det forekommer mig meget mærkeligt, at f. Ex. Jorpagtere og Leiere, der ofte kunne være, havde jeg nær sagt, løse Personer, som ingen Forpligtelse søle overfor Amtet, og som ingen Kjendskab have til dets Anliggender, skulle staa som privilegerede Valgere, medens andre velhavende, oplyste Folk, der Elægtled igennem have hørt Amtet til og kjende dets Forhold ud og ind, ere viste tilbage til blot ved Delegerede fra Sogneraadene at have Indflydelse paa en vis Del af Valgene. Nu er det ikke min Mening eller mit Ønske, at hvis en saadan friere Valgbestemmelse gik igennem, som her er foreslaaet, og man lod Mænd fra hvert Sogn møde og stemme dels paa Alle og Enhver og dels paa de Høistbestattede, at man da vilde faae udstuudt de større Eiendomsbesiddere i Amtet eller de Proprietærer, der virkelig have baade offentlig Interesse og Dygtighed til at varetage disse Forretninger. Saa god Mening har jeg om den frie Valgret, at uagtet den altid ligesom al anden Slags Valgret er udsat for Skrøbeligheder, Misbrug og Udfeilser, tror jeg dog, at Resultatet trods al Skrøbelighed vil blive et andet og langt mere nyttigt end det, vi nu have. Kjernepunktet i Forslaget er efter min Formening navnlig med Hensyn til Amtsraadene, at Befolkningen kan faae en større Interesse for disse Anliggender; thi, som det nu er, er Interessen for Amtets Anliggender svag paa Grund af den Mangel paa Lovfæstet Deltagelse i Valgene til Amtsraadet, som Beboerne lide under. Jeg vil ogsaa gjerne indrømme, at dette Spørgsmaal er det ømme Sted. Der skal jo være ærede Godseieres og Proprietærers Hjærter og Nyrrer prøves med Hensyn til denne Sag, og jeg vil sige, at, hvis dette Ministerium, der navnlig hører til den privilegerede Klasse af Amtsvalgere, vilde paatage sig at gennemføre væsentlige Forandringer i det Bestaaende, selv om man ikke vil gaa saa vidt, som vi ønske her, vilde det efter min Mening paa en eklatant Maade vise, at dette ikke er bange for at opgive Privilegierne paa dette Omraade og ikke bange for den Befolkning, som det regjerer. (Ubrudelse af Kjær.) Jeg hører ikke, hvad det ærede Medlem for Viborg Amts 4de Valgkreds fortæller mig; jeg tænker dog ikke, at han er uenig med mig (Kjær: Nei, men jeg tror) Ja, hvad det ærede Medlem tror om den Slags Ting, faae vi at se. Et er, hvad man tror, og et Andet er, hvad man kan gjøre

ved ærlig at forsøge paa, om der ikke kan ske Forandring. Det er to forskjellige Ting. Vi faae nu at høre af den yderligere Diskussion, om der er Nogen, som vil forhandle dette Spørgsmaal, og vi faae nu at se, naar Forslaget kommer til Landsthinget, om det vil begrave det uden Sigte ligesom sidst eller i alt Fald søge at forhandle om det og gjøre Tilbud om Forandringer i det Bestaaende. Da ville vi faae at se, om der kunde blive en lille Bevægelse paa dette Omraade. Jeg skal med disse Bemærkninger anbefale Lovforslaget. Ethvert Skridt fra det Bestaaende i den Retning, som Lovforslaget gaar, er efter min Mening et Skridt, der betegner Velvillie mod den Grundtanke, hvorpaa vor frie Forfatning hviler. Det er et Skridt, der betegner Tillid til den Befolkning, for hvilken vi ere satte til at virke, og det vil efter min Mening have en mere levende Interesse for og en større Nytte af vore kommunale Institutioner, til Følge, end vi nu have, og det vil være en med Grundlovens Bestemmelser mere stemmende Gjennemførelse af Kommunernes Ret til Selvstyrelse end den, der er tilstede efter den bestaaende Lovgivning. At den kommunale Selvstyrelse i den bestaaende Lovgivning er omgivet med endel indskrænkende Bestemmelser, indrømmer jeg at være i fuldstændig Overensstemmelse med Grundlovens Bestemmelse om, at det skal ske under Statens Tilsyn, men den er efter min Mening omgærdet med for mange Bestemmelser ogsaa i den Forstand, at det ikke er Beboerne, der have Indflydelse, men det er med Hensyn til Amtsraadet for meget en vis Klike og i Sognekommunerne for meget en vis Del af Grundbesidderne. Det Samme gjælder med nogen Forandring om Kjøbstæderne og Kjøbenhavn. Jeg anbefaler Forslaget; i hvert Fald anbefaler jeg den Sag, som Lovforslaget angaar, med Lovforslaget som Udgangspunkt til al mulig Velvillie. Jeg venter den ikke for stor; jo større jo bedre.

Indenrigsministeren (Staal): Den ærede Forslagsstiller begyndte sit Foredrag med den Yttring, at dette var en Sag, som i lang Tid havde staaet paa Dagsordenen. Jeg tror, at man med lige saa god Føie kunde sige, at det er en Sag, som nu i 6 Aar ikke har været paa Dagsordenen Lovforslaget, enten dette eller et lignende Forslag, der sigtede til de samme Reformen, blev fremfat gjentagne Gange i Aarene fra 1870 til 1871. Det var dengang ikke muligt at gennemføre noget Lignende som det, dette Forslag angaar. Det var ikke blot Regjeringen, men det var ogsaa den anden Del af Rigsdagen, som ganske bestemt modsatte sig Forandringer paa det Omraade, og altsaa faldt Sagen hen og har hvilet siden den Tid. Dengang blev der fra forskellige Sider i alt Væsentligt fremfat, hvad der kunde tale for, og hvad der kunde tale imod Gjennemførelsen af Forandringer